

9. Человек и его символы / [Юнг К. Г., фон Франц М.-Л., Хендерсон Дж. Л. и др.]; под ред. С. Н. Сиренко. – М.: Серебряные нити, 1997. – 386 с.

10. Юнг К. Г. Архетип и символ / К. Г. Юнг; пер. с англ. А. В. Мантов. – СПб.: Ренессанс, 1991. – 448 с.

11. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: навч. посіб. / Т. С. Яценко. – К.: Вища школа, 2006. – 382 с.

12. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: навч. посіб. / Т. С. Яценко. – К.: Вища школа, 2004. – 679 с.

13. Яценко Т. С., Чобітько М.Г., Доцевич Т.І. Малюнок у психокорекційній роботі психолога-практика / Т.С. Яценко, М.Г. Чобітько, Т.І. Доцевич. – Черкаси, 2003. – 215с.

УДК 004:378.16

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ВНЗ УКРАЇНИ. СУЧАСНИЙ СТАН

Кравцов Г. М.,

к.ф.-м.н., доц. каф. інформатики ХДУ (м. Херсон)

Вінник М. О.,

викладач каф. інформатики ХДУ (м. Херсон)

Тарасіч Ю. Г.,

асистент кафедри інформатики ХДУ (м. Херсон)

Постановка проблеми. Поступова інтеграція вітчизняної системи освіти до європейської потребує нових підходів у підготовці кваліфікованих фахівців, що базуватиметься на збільшенні організаційного, дидактичного та методичного ресурсу самостійної роботи. Процес реформування та розвитку системи вищої професійної освіти на сучасному етапі характеризується посиленням акцентів на підвищенні ролі самостійної роботи суб'єктів навчального процесу, що підтверджується основоположними засадами та вимогами Болонського процесу [1].

Удосконалення інформаційного забезпечення освітніх процесів потребує сьогодні і нових підходів до організації управління та формування освітньої політики у галузі дистанційного навчання (ДН), яка базується на використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Показником активності учбових закладів різних частин світу в просуванні мережевих технологій Інтернет в практику навчання може служити представлення ними своїх освітніх ресурсів в каталозі «The International Distance Course Finder» [2]. Так, перше місце по впровадженню новітніх технологій у освітній процес, відповідно до дослідження Тимкіна С.Л., має Північна Америка – 58% від загальної кількості представлених ресурсів [3]. На другому місці знаходяться країни Європи – 22%. Процентне співвідношення для Південної Америки, Азії, Африки, Австралії та Океанії становить 2%, 6%, 9% та 3% відповідно.

Збільшення кількості навчальних закладів, що використовують дистанційне навчання є об'єктивною тенденцією розвитку освіти і в Україні, а вже зростає значущість питань якості дистанційної освіти, а саме якості підготовки, процес і результати навчання. Тому дослідження стану

використання дистанційних форм навчання вищими навчальними закладами України є актуальною задачею.

Аналіз актуальних досліджень. Питання інформатизації суспільства на даний час стоїть дуже гостро. Про це свідчать конвенції, резолюції та рекомендації ООН, ЮНЕСКО, Міжпарламентської асамблеї держав-членів СНД, Маніфести Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА), а також низка урядових документів та законодавчих актів України, які визначають та регулюють процеси інформатизації в системі освіти: Маніфест ІФЛА "Про Інтернет"; Програмний документ ЮНЕСКО "Реформа і розвиток вищої освіти"; "Всесвітня декларація про вищу освіту в XXI столітті: розуміння її дії"; Постанова КМУ "Про затвердження Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки" від 7 грудня 2005 р. № 1153; Постанова Верховної Ради України "Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 2006-2008 роки" № 3075-IV від 4 листопада 2005 р.; Рішення Колегії Міністерства освіти і науки України "Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні" від 23 червня 2005 р.; Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 № 40 "Про затвердження Положення про дистанційне навчання", м. Київ; Постанова Кабінету міністрів України від 23 вересня 2003 р. № 1494 "Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки", м. Київ; Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 липня 2000 № 293 "Про створення Українського центру дистанційної освіти", м. Київ; "Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні" від 20 грудня 2000р.; Указ Президента України "Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні" 31 липня 2000 року № 928/2000; Закон України "Про Національну програму інформатизації" від 4 лютого 1998 року № 74/98-ВР [4, 5].

Методологічні, наукові, технологічні, психолого-педагогічні проблеми, пов'язані з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в галузі освіти, зокрема, у навчальному процесі, знаходяться у центрі уваги науковців починаючи з 60-х років ХХ століття. Значний внесок у розвиток теорії та практики використання ІКТ у галузі освіти зробили як зарубіжні (Г. Рейнгольд, Е. Венгер, К. Свон, П. Ші (США); М.В. Моїсеева, С.Д. Патаракін, С.С. Полат, А.В. Хуторський, Н.С. Чураєва (Росія)), так і вітчизняні вчені (В.М. Глушков, А.М. Гуржій, Г.О. Атанов, Г.О. Балл, В.Ю. Биков, М.М. Глибовець, В.І. Гриценко, О.М. Довгялло, М.І. Жалдак, М.З. Згуровський, С.П. Кудрявцев, В.М. Кухаренко, М.С. Львов, А.Ф. Манако, Г.Ю. Маклаков, Є.І. Машбіць, Н.В. Морзе, Н.Д. Панкратова, Л.Є. Петухова, С.А. Раков, І.В. Сергієнок, К.М. Синиця, О.В. Співаковський, В.А. Широков та багато інших).

Метою статті є визначення сучасного стану розвитку дистанційної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах України III – IV рівня акредитації.

Виклад основної частини. Сучасна система дистанційного навчання повинна задовольняти наступні організаційно-технічні потреби: підтримувати роботу програмного забезпечення в будь-якій мережі, на будь-якій платформі, мати Internet-сумісний інтерфейс і зберігати дані у стандартизованому форматі збереження учбової інформації. Вдосконалення інформаційного забезпечення освітніх процесів потребує сьогодні нових підходів до організації управління

та формування освітньої політики у галузі дистанційного навчання (ДН), яка базується на використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Важливим етапом цього процесу є постійний моніторинг стану розвитку та впровадження інформаційних технологій, а зокрема – і систем дистанційного навчання у вищих навчальних закладах.

Станом на 2009 рік відзначалось, що Україна хоч і маленькими кроками, почала просуватися вперед у процесі впровадження дистанційної освіти в свою освітню систему. Першими здобутками були результати використання елементів дистанційного навчання при очному навчанні та отриманні другої вищої освіти чи підвищення кваліфікації кадрів. Було зроблено висновок про те, що на тому етапі розвитку дистанційна освіта в Україні носила більш теоретичний характер, ніж практичний і стан її впровадження залишав бажати кращого [6].

Проаналізуємо сучасний (після 2009 року) стан розвитку дистанційної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах України. Продовженням науково-дослідницької роботи, проведеної ХДУ у 2010-2012 роках за договором № ПТ/583-2009 від 23.10.2009 р. «Створення банку електронних документів з дистанційного навчання для вищої педагогічної освіти», на замовлення Міністерства освіти та науки України, є здійснення аналізу сайтів ВНЗ на предмет наявності інформації про дистанційне навчання станом на 2011-2012 рр. [7]

Об'єктом дослідження визначено вищі педагогічні навчальні заклади, державної форми власності III-IV ступеня акредитації (загальна кількість досліджуваних установ – 105).

Для систематизації результатів дослідження було визначено основні категорії досліджуваних ВНЗ: інститути післядипломної освіти (29,5% від загальної кількості); педагогічні університети (21% від загальної кількості); класичні університети, що здійснюють підготовку за педагогічними спеціальностями (14,3% від загальної кількості); гуманітарні університети, що здійснюють підготовку за педагогічними спеціальностями (6,7%); педагогічні коледжі, училища (28,6% від загальної кількості).

Предметом дослідження є сучасний стан розвитку систем дистанційного навчання вищих педагогічних навчальних закладів України.

Отримані результати дослідження дозволяють оцінити стан впровадження, рівень науково-методичного та програмно-технічного забезпечення ДН у вищих педагогічних навчальних закладах. Так, за результатами дослідження, офіційні сайти мають 83% усіх педагогічних навчальних закладів, електронну адресу – 90% всіх педагогічних ВНЗ. Інформацію про розроблені курси дистанційного навчання та центри дистанційної освіти розмістили на своїх сайтах лише 40% навчальних закладів.

Більш точне уявлення про стан впровадження ДН надає аналіз за категоріями педагогічних навчальних закладів (див. рис. 1). Із розглянутих ВНЗ таку інформацію на сайті мають 67% класичних університетів (1), 27% педагогічних університетів (2), 14% гуманітарних університетів (3), 42% інститутів післядипломної освіти (4), та лише 3% педагогічних училищ (5). Загалом, лише 31 навчальний заклад зі 105 розмістили (станом на 2011-2012 рр.) на своїх сайтах інформацію про дистанційне навчання. Це становить 30%, тобто менше третини від загальної кількості педагогічних вищих навчальних

закладів, що свідчить про низький рівень використання дистанційних технологій в системі освіти України.

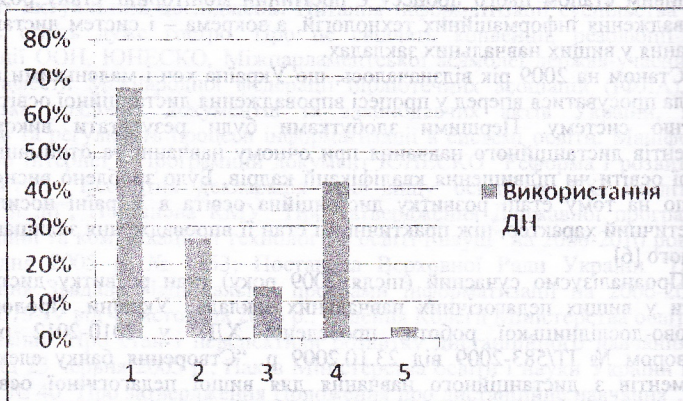

Рис.1. Ступінь використання технологій ДН

Крім того в рамках дослідження було проаналізовано наявність інформаційної інфраструктури ВНЗ та підрозділу, що займається питаннями дистанційної освіти, ефективність його роботи (наявність єдиних вимог та рекомендацій до спеціалізованого програмного, дидактичного і методичного забезпечення дистанційного), шляхи розповсюдження відомостей про дистанційні курси [8]. Результати дослідження показали, що переважна більшість ВНЗ мають декілька варіантів для створення електронного освітнього простору:

- 1) Створення сторінки ДО на власному сайті;
- 2) Створення освітнього порталу ВНЗ;
- 3) Створення віртуального університету. Так, із опитаних навчальних закладів 13,04% мають лише сайт, 4,35% – лише освітній портал і тільки 8,7% – віртуальний університет.

Низку основних проблем з розробки і впровадження дистанційних курсів становлять перш за все низький рівень мотивації співробітників та відсутність нормативно-правової бази щодо впровадження ДН у роботу навчального закладу, оцінки роботи викладача, розробника та якості дистанційної освіти. У ході розробки дистанційних курсів у навчальних закладах відчувається потреба у фахівцях галузі ІКТ, а на етапі впровадження – нестача викладачів, здатних розробити методичне забезпечення курсу.

Більшість дистанційних курсів створено з природничо-математичних дисциплін, значно менше у рівних долях представлені курси з педагогічних дисциплін, філологічних, гуманітарних та інших дисциплін.

Кількість ВНЗ у яких дистанційне навчання реалізоване за окремими навчальними дисциплінами перевищує кількість навчальних закладів, в яких ДН реалізоване за окремими спеціальностями. Означена ситуація є логічною, оскільки ДН за спеціальністю потребує реалізації дистанційних курсів за певним переліком дисциплін. Майже у 20% ВНЗ дистанційне навчання взагалі не реалізовано. У переважній більшості ВНЗ на сьогодні дистанційне навчання

знаходиться на стадіях розробки та тестування. А отже ми можемо стверджувати, що у більшості ВНЗ є всі необхідні передумови для створення та подальшого розвитку систем дистанційного навчання.

Висновки. Об'єктивною тенденцією розвитку освіти в Україні є збільшення кількості навчальних закладів, що використовують дистанційне навчання, тому зростає значущість питань якості дистанційної освіти.

Постійний моніторинг стану впровадження дистанційного навчання у вищих навчальних закладах дозволяє оцінити не лише кількісні показники впровадження дистанційних технологій, а і визначити пріоритетні напрями їх розвитку.

Аналіз результатів дослідження засвідчує досить високий рівень використання ІКТ, зокрема технологій дистанційного навчання, навіть у тих ВНЗ, в яких дистанційне навчання знаходиться на початкових етапах розвитку, а також наявність необхідної інформаційної інфраструктури для розвитку ДН майже у всіх вищих педагогічних закладах України.

Резюме. Проведено аналіз стану використання ІКТ, зокрема технологій дистанційного навчання, а також наявність технологічної та методологічної бази для розвитку ДН у вищих педагогічних закладах України. Постійний моніторинг стану впровадження дистанційного навчання дозволяє оцінити пріоритетні напрями його розвитку. **Ключові слова:** ІКТ, дистанційне навчання, електронні освітні ресурси, моніторинг якості.

Резюме. Проведен анализ состояния использования ИКТ, в частности технологий дистанционного обучения (ДН), а также наличие технологической и методологической базы для развития ДН в вузах Украины. Постоянный мониторинг состояния внедрения ДН позволяет оценить приоритеты направления его развития. **Ключевые слова:** ИКТ, дистанционное обучение, электронные образовательные ресурсы, мониторинг качества.

Summary. The analysis of ICT usage, distance learning (DL) technologies and technological and methodological base for DL development in universities of Ukraine is carried out. Monitoring of a condition of DL allows estimating priorities of its development ways. **Keywords:** ICT, distance learning, electronic educational resources, quality monitoring.

Література

1. Гончаренко С.У. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. / С. У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко; за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – К.: Вища шк., 2003. – 323 с.
2. The International Distance Course Finder. – Режим доступу: <http://www.edistancelearning.co.uk/#/course-finder/4543521345>.
3. Тимкин С.Л. Вводный курс в информационно-образовательную среду открытого образования (ИОО): Учебное пособие. – Омск: Изд-во ОмГУ, 2005. – 136 с.
4. Історія становлення ДО в Україні. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine>.
5. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1060 від 01.10.2012 "Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси". – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1695-12>.
6. Пахолко С.А. Стан впровадження дистанційної освіти в Україні / С.А. Пахолко // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки. – 2009. – Вип. 155. – С. 89-95.

7. Цілі та задачі проекту «Створення банку електронних документів з дистанційного навчання для вищої педагогічної освіти» / О.В.Співаковська, М.С.Львов, Г.М.Кравцов [та ін.] // Інформаційні технології в освіті. – 2009. – № 4. – С. 96-110.

8. Кравцов Г.М. Структура системи управління якістю електронних ресурсів навчання / Г.М. Кравцов // Інформаційні технології в освіті. Випуск 10. – Херсон, 2011. – С. 94 – 101.

УДК 005+658.8(1)+303.425+37(477)

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ МАТЕМАТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ В ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБОТАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ

*Криворот Тетяна Григорівна,
аспірант кафедри методики навчання
та управління навчальними закладами
Національний університет біоресурсів
і природокористування України, м. Київ*

Постановка проблеми. Вимоги до сучасних педагогічних досліджень підвищують актуальність застосування математико-статистичних методів в експериментах. Це збільшує кількість науковців, які застосовують методи математичної статистики при підготовці науково-дослідних робіт з педагогіки.

Аналіз досліджень і публікацій. Вибіркове обстеження дисертаційних робіт з різної педагогічної тематики виявило характерні помилки у використанні засобів математичної статистики, які знижують достовірність отриманих висновків і зменшують важливість проведених педагогічних досліджень. Дану проблему висвітлювали Л. Фрідман, В. Андрієнко, С. Гончаренко, Л. Ітельсон, А. Ланда, В. Ожогін, Н. Розенберг, В. Павлова, С. Панова та ін.

Метою даної статті є дослідження основних проблем з якими стикаються педагоги-дослідники при використанні методів математичної статистики та виявлення найбільш розповсюджених помилок при математичному опрацюванні результатів педагогічного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Бурхливий розвиток статистичної методології, постійне удосконалення структури статистичного висновку ускладнюють роботу педагога-дослідника, який дуже часто є неозибним щодо особливостей застосування статистичного аналізу. Стандартне використання критеріїв та методик статистичної обробки даних, може бути некоректним в силу обмеження області їх використання.

Під час розгляду дисертаційних досліджень з педагогіки було виявлено проблеми використання методів математичної статистики: некоректне застосування статистичних методів при підготовці до проведення, проведенні та опрацюванні результатів педагогічних досліджень.

По-перше, хочеться відмітити помилки в термінології та певну розмитість понятійного апарату при описі способу обробки даних. Опрацювання результатів за допомогою статистичних методів автори називають «математичною обробкою статистичних даних», «кількісним і якісним аналізом отриманих даних», «математичними методами» та ін. Використання